

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **M. V.**, zast. JUDr. Jaroslavem Brožem, MJur, advokátem se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 8. 2022, č. j. MV-118782-4/SO-2022, za účasti osob zúčastněných na řízení: **I) D. V.**, **II) A. Š.**, oba zastoupeni JUDr. Jaroslavem Brožem, MJur, advokátem se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, v řízení o kasačních stížnostech žalobkyně a osob zúčastněných na řízení I) a II) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2024, č. j. 18 A 73/2022-75,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2024, č. j. 18 A 73/2022-75, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců ze dne 26. 8. 2022, č. j. MV-118782-4/SO-2022, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Kasační stížnost žalobkyně **se odmítá**.
- IV. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti.
- V. Osoby zúčastněné na řízení I) a II) a žalovaná **nemají právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti žalobkyně.
- VI. Žalovaná **je povinna** zaplatit osobám zúčastněným na řízení I) a II) náhradu nákladů řízení o kasačních stížnostech v celkové výši 22 729 Kč k rukám jejich

zástupce JUDr. Jaroslava Brože, MJur, advokáta se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- VII. Osobě zúčastněné na řízení I) se vrací soudní poplatek za podání návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve výši **1 000 Kč**, který jí bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jejího zástupce JUDr. Jaroslava Brože, MJur, advokáta se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- VIII. Osobě zúčastněné na řízení II) se vrací soudní poplatek za podání návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve výši **1 000 Kč**, který jí bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jejího zástupce JUDr. Jaroslava Brože, MJur, advokáta se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- IX. Žalobkyni se vrací soudní poplatky za podání kasační stížnosti a návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve výši **6 000 Kč**, které jí budou vyplaceny z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jejího zástupce JUDr. Jaroslava Brože, MJur, advokáta se sídlem Marie Steyskalové 767/62, Brno, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem projednávané věci je naplnění podmínky závislosti na nutné péči či na výživě podle § 15a odst. 1 písm. d) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

[2] Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, rozhodnutím ze dne 9. 5. 2022, č. j. OAM-11883-27/PP-2021, zamítlo žádost žalobkyně o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie na území České republiky, neboť žalobkyně není rodinným příslušníkem občana EU uvedeným v § 15a zákona o pobytu cizinců. Současně jí ministerstvo podle § 87e odst. 4 téhož zákona stanovilo lhůtu 60 dnů ode dne právní moci rozhodnutí k vycestování z území. Proti rozhodnutí ministerstva podala žalobkyně odvolání, které žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[3] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) podanou žalobu zamítl jako nedůvodnou, přitom neshledal namítanou vadu nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Žalobkyně prokázala příbuzenský vztah k občanovi EU, svému zeťovi [osobě zúčastněné na řízení II)], avšak již neprokázala závislost na jeho péči. Žalobkyně nebyla v řízení o žádosti aktivní a neunesla důkazní břemeno, neprokázala totiž, že jí starobní důchod nepostačuje k uspokojení základních životních potřeb v Ruské federaci, tedy že si ze

pokračování

svého příjmu nemůže zajistit vlastní bytovou potřebu. Navíc je dle městského soudu výpověď žalobkyně zatížena rozpory. Pouhé prokázání finanční podpory ze strany zetě nepostačuje dle městského soudu ani k prokázání závislosti na výživě. Dle městského soudu rovněž není naplněna podmínka bezprostředního soužití ve společné domácnosti v Ruské federaci. Závěr žalované, že žalobkyně neprokázala závislost na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem EU, není dle městského soudu diskriminační z důvodu státní příslušnosti žalobkyně. Městský soud neshledal ani nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života žalobkyně, která má ostatně možnost, byť v omezeném rozsahu, se dále s rodinnými příslušníky stýkat.

II. Obsah kasačních stížností a vyjádření žalované

[4] Osoby zúčastněné na řízení I) a II) [dále jen „stěžovatelé“] a žalobkyně napadají výše označený rozsudek městského soudu společnou kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navrhují napadený rozsudek a s ním i napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení.

[5] První kasační námitkou brojí proti nepřezkoumatelnosti závěrů žalované i městského soudu stran hodnocení důkazů ve vztahu k postavení žalobkyně jako rodinného příslušníka občana Evropské unie. Správní orgány zcela pominuly žalobkyni předložené účtenky za léky i čestné prohlášení jejího zetě. Z důkazů opomenutých správními orgány a městského soudu je evidentní, že žalobkyně není schopna ze svých příjmů uspokojovat ani základní životní potřeby. Nepřezkoumatelný je i závěr městského soudu ohledně rozporu mezi výpovědí a čestným prohlášením žalobkyně týkajícím se jejich výdajů.

[6] Městský soud i žalovaná nevzaly v potaz závěry lékařské zprávy, že žalobkyně potřebuje péči dalších osob z důvodu hypertonické nemoci ve druhém stádiu a srdečně-cévních komplikací. Městský soud pouze obecně na základě subjektivní výpovědi žalobkyně dospěl k závěru, že tato zpráva neprokazuje závislost na péči jiné osoby. Soud není oprávněn přezkoumávat závěry lékaře ohledně nutnosti péče o žalobkyni, ani nemůže požadovat doplnění podrobné lékařské zprávy. Pokud měly správní orgány pochybnost ohledně závěru o nutné péči o žalobkyni, měly si nechat zpracovat odborné zhodnocení jejího zdravotního stavu.

[7] V souladu se zásadou volného hodnocení důkazů byly správní orgány povinny odůvodnit, proč důkazním návrhům nevyhověly, k tomu však nedošlo, proto jsou rozhodnutí správních orgánů i napadený rozsudek, který nezákonný postup aproboval, nepřezkoumatelné. Dle stěžovatelů z předložených důkazů jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti zcela zjevně vyplývá, že žalobkyně je závislá na hmotné podpoře poskytované jejím zetěm. Správní orgány i městský soud navíc nikterak nerozporovaly finanční závislost žalobkyně na své rodině, která trvá již od roku 2018. Pro zachování práv stěžovatelů je nutné vycházet při rozhodování soudu z aktuálního stavu věci ke dni rozhodování soudu. V důsledku invaze ruských vojsk na Ukrajinu není možný jakýkoli mezinárodní převod peněz z účtu či na účet vedený u banky v Ruské federaci. Žalobkyně nacházející se na území České republiky tak nyní nemá příjem ze svého starobního důchodu, veškeré náklady jí hradí její zeť. V případě návratu do země původu by nepřicházelo v úvahu, aby jí zeť poskytoval finanční prostředky na bydlení a výživu, jelikož tyto prostředky není možné na účet

žalobkyně převést. Je nerozhodné, zda je nájemné hrazeno za byt v centru Moskvy, nebo za jakýkoli jiný byt v zemi původu, když žalobkyně není schopna hradit nájemné vůbec.

[8] Druhou kasační námitkou stěžovatelé namítají nesprávné právní posouzení splnění alternativní podmínky v čl. 3 bodu 2 písm. a) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (dále jen „Směrnice“). V případě posuzování bezprostředního soužití cizince ve společné domácnosti předcházejícího vstupu na území členského státu je dle stěžovatelů nutné přihlídnout k individuálním okolnostem daného případu. Žalobkyně žila se stěžovateli ve společné domácnosti v Moskvě od roku 2018 do poloviny roku 2020, po jejich odjezdu do České republiky hradil náklady na bydlení právě její zeť. Vlivem pandemie covid-19 spolu stěžovatelé a žalobkyně fakticky nežili. Dle názoru stěžovatelů je ovšem jasně patrná jejich vůle vést se žalobkyní společnou domácnost.

[9] Dle stěžovatelů je rozsudek městského soudu vnitřně rozporný v tom, že žalobkyně není rodinným příslušníkem občana EU podle čl. 3 bodu 2 písm. a) Směrnice. Městský soud totiž odkazuje na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2017, č. j. 5 Azs 224/2016-47, a ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 114/2018-49, ze kterých plyne požadavek zkoumat konkrétní okolnosti posuzovaného případu, přičemž následně sám aprobejuje nesprávný postup správních orgánů, které neposoudily všechny individuální okolnosti daného případu.

[10] Podle třetí kasační námitky je rozhodnutí žalované nepřezkoumatelné taktéž v otázce zásahu do rodinného a soukromého života žalobkyně, kterým se správní orgány zabývaly i přes to, že ze zákona takovou povinnost nemají, řídily se tedy judikaturou k přímé aplikaci čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Ministerstvo a žalovaná však nepřihlédly ke specifickým okolnostem případu a zásahem do rodinného a soukromého života rodinných příslušníků žalobkyně se vůbec nezabývaly, přitom je zjevné, že k zásahu může dojít.

[11] Neudělení přechodného pobytu za současné geopolitické situace znamená, že žalobkyně nezíská s ohledem na nařízení vlády č. 200/2022 Sb., o nepřijatelnosti žádostí občanů třetích zemí o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky podávaných na zastupitelských úřadech, žádné jiné pobytové oprávnění. Argumentace žalované výjimkami z nařízení vlády, které jsou navíc nastaveny velmi omezeně, je účelová. Žádost o vízum z humanitárních důvodů, podmíněná aktivní účastí v odboji – Program občanská společnost – je s ohledem na věk žalobkyně absurdní. Příklad žalobkyně je srovnatelný se zásahem způsobeným rozhodnutím o správním vyhoštění, po opuštění území České republiky na něj nebude moci vstoupit bez víza či povolení k pobytu, přičemž získání takového oprávnění je prakticky nemožné.

[12] Nad rámec výše uvedeného stěžovatelé poukazují na chybu v psaní v napadeném rozsudku a rozhodnutí žalované. Rozhodnutím ministerstva byla žalobkyni stanovena lhůta 60 dnů k vycestování z území, nicméně v napadeném rozhodnutí i napadeném rozsudku je uvedena lhůta 35 dnů.

pokračování

[13] Žalovaná ve svém vyjádření odkázala na napadené rozhodnutí a spisový materiál, kasační stížnost je dle jejího názoru nedůvodná, a proto ji navrhuje zamítnout. Napadený rozsudek je dle ní přezkoumatelný. Žalobkyně neprokázala, že by se o sebe bez materiální pomoci svého zetě nedokázala postarat a uspokojovat své základní životní potřeby. Se svým zetěm také bezprostředně před vstupem na území České republiky nežila ve společné domácnosti. Nepředložila ani komplexní lékařskou zprávu prokazující její zdravotní stav, včetně vlivu chorob na míru schopnosti se sama o sebe postarat. Naopak, žalobkyně je schopna se starat o svou vnučku. K nesprávně uvedené lhůtě k vycestování z území žalovaná uvedla, že se jedná o administrativní pochybení, které nemá vliv na zákonnost napadaného rozhodnutí.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

III.a Včasnost kasační stížnosti žalobkyně

[14] Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval otázkou včasnosti kasační stížnosti podané žalobkyní.

[15] Podle § 106 odst. 2 věty první s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, a bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení tohoto usnesení. Lhůta určená ve smyslu § 40 odst. 2 s. ř. s. podle týdnů končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil počátek lhůty.

[16] V projednávané věci opravné usnesení vydáno nebylo. Žalobkyně ve své kasační stížnosti neuvedla, kdy jí byl napadený rozsudek doručen. Nejvyšší správní soud ověřil datum doručení napadeného rozsudku žalobkyni ze spisu městského soudu, v němž je na č. l. 82 založena doručenka, ze které vyplývá, že rozsudek městského soudu byl žalobkyni doručen do datové schránky obecného zmocněnce dne 9. 1. 2024. Právní moc výroků I. – IV. napadeného rozsudku, týkajících se žalobkyně, byla městským soudem na originálu rozhodnutí rovněž vyznačena ke dni 9. 1. 2024.

[17] Rozsudek městského soudu byl tedy žalobkyni doručen v úterý 9. 1. 2024 (datum určující počátek lhůty), dvoutýdenní lhůta k podání kasační stížnosti proto uplynula v úterý 23. 1. 2024. Žalobkynina kasační stížnost však byla doručena do datové schránky Nejvyššího správního soudu dne 24. 1. 2024, kasační stížnost žalobkyně byla proto podána, na rozdíl od stěžovatelů, jimž byl rozsudek doručen v pátek 12. 1. 2024, opožděně. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost žalobkyně podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. odmítl.

III.b Přípustnost kasačních stížností osob zúčastněných na řízení I) a II)

[18] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasačních stížností a konstatoval, že kasační stížnosti jsou podány osobami k tomu oprávněnými, jsou podány včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud dále vážil, zda stěžovatelé nevybočili z mezí, které jim jsou jako osobám zúčastněným na řízení stanoveny soudním řádem správním. Podle § 102 s. ř. s. je osoba zúčastněná na řízení oprávněna podat kasační stížnost a domáhat se zrušení rozhodnutí městského soudu. Podáním kasační stížnosti se stává účastníkem kasačního řízení (§ 105 odst. 1 s. ř. s.), nicméně i nadále je limitována předmětem

soudního řízení vymezeného žalobou. Možnost podání kasační stížnosti není omezena dotčením práv či povinností rozhodnutím městského soudu, byť zpravidla stěžovatel takovou motivaci má; stejně tak není podstatná jeho aktivita v průběhu řízení před městským soudem. Tedy i za situace v projednávané věci, kdy se stěžovatelé v průběhu řízení před městským soudem k věci samé nijak nevyjadřovali, nebrání jim to v podání kasačních stížností. Pokud jde o jejich důvody, stěžovatelé nevybočili z mezí stanovených žalobou. Kasační stížnosti stěžovatelů jsou tedy přípustné. Jejich důvodnost pak zdejší soud posoudil v mezích jejich rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnosti jsou důvodné.

III.c K namítané nepřezkoumatelnosti

[20] Stěžovatelé předně brojili proti nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku ohledně hodnocení důkazů prokazujících postavení žalobkyně jakožto rodinného příslušníka občana Evropské unie. Správní orgány dle stěžovatelů opomněly hodnotit účtenky za léky a čestné prohlášení zetě žalobkyně. Závěr městského soudu o rozporech v tvrzeních žalobkyně je dle jejich názoru taktéž nepřezkoumatelný.

[21] Dále stěžovatelé namítali, že městský soud ani správní orgány nevzaly v potaz lékařské zprávy předložené žalobkyní v průběhu správního řízení. Závěr městského soudu, že žalobkyně není závislá na péči jiné osoby, je obecný.

[22] Dle stěžovatelů je napadený rozsudek vnitřně rozporný, pokud městský soud nejdříve odkázal na rozsudky NSS č. j. 5 Azs 224/2016-47 a č. j. 9 Azs 114/2018-49, podle kterých je nutné zkoumat všechny konkrétní okolnosti daného případu, následně však aproboval postup správních orgánů, které vůbec konkrétní okolnosti neposoudily.

[23] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, resp. jiná vada řízení před krajským (městským) soudem, která mohla mít za následek nezákonnost napadeného rozsudku, by totiž byla na překážku jeho věcnému přezkumu dalších v kasačních stížnostech uplatněných důvodů. Ke konkrétnímu obsahu pojmu nepřezkoumatelnosti srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, nebo ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008-136, č. 1795/2009 Sb. NSS. Konstatování nepřezkoumatelnosti by mělo být vyhrazeno opravdu výjimečným případům, kdy není z odůvodnění napadeného rozhodnutí vůbec patrné hodnocení podstatných důvodů či skutečností (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123, č. 3668/2018 Sb. NSS, odst. [29]).

[24] Aniž by Nejvyšší správní soud hodnotil věcnou správnost závěrů uvedených v napadeném rozsudku, tak uvádí, že městský soud se přezkoumatelným způsobem vypořádal s tvrzenou finanční závislostí žalobkyně na jejím zetěvi. V bodě 42. napadeného rozsudku uvedl, že žalobkyně prokázala toliko poskytování finanční podpory ze zetěvy strany. Dále v bodě 44. městský soud uvedl, že žalobkyně prokázala pouze skutečnost, že ze svého důchodu nedokáže hradit nájemné, neprokázala však finanční závislost na občanovi EU. Tvrzení městského soudu uvedená v bodech 42. a 44. se navzájem nevylučují, jak tvrdí stěžovatelé.

pokračování

[25] Současně se městský soud přezkoumatelným způsobem v bodě 45. napadeného rozsudku vypořádal s lékařskými zprávami předloženými ve správním řízení. Žalobkyně v odvolání ani v řízení před městským soudem a stejně tak stěžovatelé v řízení před městským soudem nenamítali, že se správní orgány měly zabývat potvrzením Léčebně – diagnostického centra O. v Moskvě, v němž je uvedena závislost žalobkyně na péči dalších osob. Městský soud se proto pouze obecně, avšak dostatečně, vypořádal s doloženými lékařskými zprávami, z nichž dovodil, že žalobkyně neprokázala závislost na péči svého zetě.

[26] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku vnitřní rozpornosti napadeného rozsudku. Městský soud nejprve v bodě 40. napadeného rozsudku uvedl, že žalobkyně prokázala příbuzenský vztah ke svému zeťovi, následně skutečně odkázal na výše uvedené rozsudky NSS, avšak ve vztahu k prokázání závislosti na výživě občanem EU. Z odkazovaných rozsudků tedy dovodil, že žalobkyně neprokázala toliko finanční závislost na svém zeťovi, nikoliv že není splněna alternativní podmínka uvedená v čl. 3 bodu 2 písm. a) Směrnice, která stanoví mimo jiné požadavek soužití žadatele a jeho rodinného příslušníka ve společné domácnosti, jak chybně dovozují stěžovatelé.

[27] Z napadeného rozsudku je také patrné, na základě jakých skutečností dospěl městský soud k závěru, že výpověď žalobkyně je zatížena rozpory. Městský soud svůj závěr odůvodnil tím, že žalobkyně ve výpovědi a poté i v žalobě uvedla, že jí starobní důchod postačuje pouze na úhradu léků, zatímco v čestném prohlášení tvrdila, že z důchodu hradí i potraviny. Tento dílčí závěr městského soudu je tedy přezkoumatelný. Správnost závěru o rozporech v jednotlivých tvrzeních žalobkyně bude podrobena přezkumu kasačním soudem v rámci věcného vypořádání této námítky.

[28] Nejvyšší správní soud nad rámec výše uvedeného dodává, že se ztotožňuje s výtkou stěžovatelů, kteří poukazují na chybně uvedenou lhůtu k vycestování z území. Rozhodnutím ministerstva byla žalobkyni skutečně stanovena lhůta k vycestování z území na 60 dnů. Lhůta 35 dnů uvedená jak v napadeném rozhodnutí, tak v napadeném rozsudku, je v důsledku zjevné chyby v psaní nesprávná. Tato vada však nemá vliv na zákonnost rozhodnutí žalované a rozsudku městského soudu.

III.d Závislost žalobkyně na občanovi EU

[29] Podle § 87b odst. 1 zákona o pobytu cizinců *[r]odinný příslušník občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie a doprovází občana Evropské unie na území nebo následuje občana Evropské unie, který na území pobývá, je povinen požádat ministerstvo o vydání povolení k přechodnému pobytu, pokud hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce.*

[30] Podle § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců *[r]odinným příslušníkem občana Evropské unie se pro účely tohoto zákona rozumí jeho potomek nebo předek anebo potomek nebo předek manžela občana Evropské unie, pokud je z důvodu uspokojování svých základních potřeb závislý na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem Evropské unie nebo jeho manželem, nebo byl na této výživě nebo jiné nutné péči závislý bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt.*

[31] Nejvyšší správní soud předesílá, že mezi účastníky řízení je nesporná skutečnost, že žalobkyně je předkem manžela občana Evropské unie, tj. je tchyní stěžovatele – občana EU.

[32] Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval tím, zda žalobkyně prokázala závislost na nutné péči jiné osoby – občana EU. Kasační soud musí přisvědčit závěru městského soudu, že žalobkyně tuto závislost neprokázala (srov. bod 45. napadeného rozsudku). Městský soud správně ve vztahu k lékařské zprávě konstatoval její stručnost, jelikož vyjmenovává pouze choroby žalobkyně, aniž by obsahovala podrobnější popis toho, v čem je žalobkyně závislá na péči jiné osoby. K tomu kasační soud doplňuje, že v potvrzení centra O. v Moskvě je sice uvedeno, že žalobkyně potřebuje péči druhé osoby, nicméně toto tvrzení nebylo ničím podloženo a podrobněji rozvedeno. Nejvyšší správní soud taktéž souhlasí s tvrzením městského soudu ale i stěžovatelů, že po žalobkyni nelze požadovat předložení komplexní lékařské zprávy (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 2. 2023, č. j. 2 Azs 3/2022-50, odst. [25]). Nicméně je to právě žalobkyně, kterou tíží důkazní břemeno stran prokázání jejího stavu závislosti na rodinném příslušníkovi, který je občanem Evropské unie (v tomto případě České republiky). Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovatelům, že soudy nejsou oprávněny přezkoumávat lékařské závěry (k tomu obdobně srov. judikaturu NSS ve vztahu k lékařským posudkům v řízeních o invalidním důchodu, např. rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb.). Nicméně kasační soud zastává názor, že městský soud lékařské zprávy věcně nehodnotil, pouze uvedl, že z nich nevyplývá závislost žalobkyně na péči jejího zetě. V nyní souzené věci ze žalobkyní doložených zpráv skutečně nevyplývá ani míra fyzické závislosti na zeťovi z důvodu nutnosti osobní péče o ni, ačkoliv tím kasační soud nikterak nezlehčuje zdravotní stav žalobkyně. Nejedná se tak o věcný přezkum závěrů uvedených v lékařských zprávách, nýbrž o konstatování, že z těchto zpráv není možné konstatovat závislost žalobkyně na péči jiné osoby. V otázce prokázání závislosti žalobkyně na nutné péči občana EU tak kasační námitka není důvodná.

[33] Následně přistoupl kasační soud k hodnocení naplnění podmínky § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců, tedy (finanční) závislosti žalobkyně na výživě jejím zetěm, a to v době podání žádosti, nebo bezprostředně před vstupem na území České republiky.

[34] Pro účely posouzení závislosti na výživě zjistil Nejvyšší správní soud ze správního spisu tyto skutečnosti. Žalobkyně pobírá starobní důchod ve výši 33 281 rublů měsíčně. Její zeť za ni hradil nájemné v bytovém komplexu Velvyslanectví ČR sestávající z nájmu a úhrady za energie, celkem tedy částku ve výši 13 000 Kč měsíčně (tj. v přepočtu od 49 685 do 51 237 rublů). Měsíční výdaje žalobkyně na léky se pohybují okolo 13 000 rublů. Při příležitostných návštěvách žalobkyně v období mezi odjezdem stěžovatelů do České republiky a opuštěním země původu stěžovatelkou jí zeť navíc přispíval v hotovosti částkou 4 000 až 6 000 Kč.

[35] Podle judikatury Soudního dvora Evropské unie je stavem závislosti na předkovi či potomkovi stav, kdy „rodinný příslušník příslušníka Společenství usazeného v jiném členském státě ve smyslu článku 43 ES nezbytně potřebuje materiální podporu od tohoto příslušníka Společenství nebo jeho manžela či manželky k tomu, aby mohl uspokojovat své základní potřeby ve státě svého původu nebo ve státě svého posledního pobytu v okamžiku, kdy žádá o připojení se k uvedenému příslušníkovi Společenství.“ (rozsudek SDEU č. C-1/05, ve věci Yunying Jia v. Migrationsverket, dále jen „rozsudek ve věci Jia“). Musí se tedy jednat o uspokojování takových základních potřeb, bez jejichž uspokojení by žalobkyně v zemi původu nedokázala žít.

[36] Soudní dvůr EU v bodech 23. až 26. rozsudku č. C-423/12, ve věci Flora May Reyes v. Migrationsverket (dále jen „rozsudek ve věci Reyes“), judikoval, že v případě pravidelného, časově značně dlouhého období, během něhož vyplácí občan EU rodinnému příslušníku

pokračování

peněžní částku pro uspokojení základní potřeb rodinného příslušníka v zemi původu, umožňuje tato skutečnost prokázat, že rodinný příslušník je na občanovi EU závislý. V takovém případě nelze od rodinného příslušníka požadovat, aby prokázal, že se neúspěšně pokoušel najít si zaměstnání nebo získat od orgánů země původu příspěvek na živobytí, anebo zajistit si obživu jakýmkoli jiným způsobem.

[37] Nejvyšší správní soud má v nyní projednávané věci za prokázané, že žalobkyní tvrzené a doložené skutečnosti svědčí ve spojení s citovanou judikaturou Soudního dvora EU o její finanční závislosti na jejím zeťovi. Znakem finanční závislosti rodinného příslušníka občana Evropské unie je stav, kdy příjem rodinného příslušníka není dostatečný k uspokojování základní životních potřeb (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Azs 3/2022-50, odst. [24]). Starobní důchod žalobkyně ve výši 33 281 rublů měsíčně nedostačuje po odečtení pravidelných výdajů na léky, tj. částky 13 000 rublů měsíčně, k uspokojování základní životní potřeby – bydlení. Nájem, který ostatně za žalobkyni hradil stěžovatel, je vlivem kurzu rublu vůči české koruně volatilní a pohybuje se okolo 50 000 rublů měsíčně. Žalobkyni tak po odečtení nákladů vynaložených na léky zůstává částka, která nedosahuje ani poloviny výše nájemného. Z její výpovědi navíc vyplývá, že zbylou část starobního důchodu vynakládá na nákup potravin. Závěr městského soudu, že bydlení v jiné části Moskvy či zemi původu by bylo levnější a žalobkyně by si mohla své bytové potřeby zajistit jiným způsobem, tak není dle kasačního soudu správný. Závěr městského soudu, že nájemné v centru Moskvy je cenovým nadstandardem oproti nájmům ve zbylé části země původu žalobkyně, a že tedy úhrada nájemného ze strany jejího zetě je pouze *navýšením standardu životní úrovně*, je spekulativní, neodůvodněný a současně nevypovídá nic o závěru, zda je žalobkyně schopna sama uspokojovat své základní životní potřeby. Nesprávný je i závěr městského soudu, že mezi skutečnostmi uvedenými v jejím čestném prohlášení a její výpovědi jsou rozpory. Nejvyšší správní soud z obsahu správního spisu ověřil, že žalobkyně v pohovoru nejdříve uvedla, že ze starobního důchodu hradí pouze léky, v jeho dalším průběhu tvrdila, že po úhradě léků vystačí důchod i na nákup potravin. Toto tvrzení je v souladu s jejími písemnými podáními. Kasační soud neshledává tyto drobné odlišnosti v tvrzených skutečnostech takovými nesrovnalostmi, pro které by měla být žalobkyně nevěrohodná, jak uvedl městský soud (viz bod 43. napadeného rozsudku). Neobstojí ani závěr žalované, že žalobkyní doložené dokumenty prokazují pouze platbu nájemného, a že žalobkyně není na svém zeťovi finančně závislá (str. 7 napadeného rozhodnutí). V otázce prokázání finanční závislosti žadatelky na občanovi EU je tedy kasační námitka důvodná.

[38] Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovatelům i v tom, že za nynější situace není možné, v případě vycestování žalobkyně zpět do země původu, aby jí zeť nadále hradil nájemné. Jednak v rámci správního řízení žalobkyně doložila, že předmětný nájem zanikl, a tedy již nemá vůbec v zemi původu zajištěnou bytovou potřebu, a jednak není možný jakýkoli mezinárodní převod peněz na účty vedené u ruských bank v důsledku jejich odpojení od mezinárodního systému SWIFT jako reakce na útočnou válku vedenou na Ukrajině (srov. čl. 1 odst. 3 Nařízení Rady (EU) č. 2022/345, ze dne 1. března 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině).

[39] Kasační soud proto dospěl na základě výše uvedeného k závěru, že žalobkyně splnila podmínky uvedené v § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců, tedy že je rodinným příslušníkem občana EU (předkem manžela občana EU), jelikož byla bezprostředně před vstupem na území závislá na výživě poskytované tímto občanem.

IV. Závěr a náklady řízení

[40] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnosti stěžovatelů důvodnými, a proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu, a pokud již v řízení před městským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí městského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci se vada, pro niž je rozsudek městského soudu rušen, týkala již rozhodnutí žalované. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V něm budou správní orgány dle § 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. vázány právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušujícím rozsudku.

[41] Nejvyšší správní soud shledal naplnění zákonné podmínky uvedené v § 15a odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců, tedy že žalobkyně je rodinným příslušníkem občana EU, protože je předkem manžela občana Evropské unie a na výživě tímto občanem byla bezprostředně před vstupem na území závislá. V dalším řízení bude na žalované, aby v souladu se zde uvedeným závěrem Nejvyššího správního soudu znovu posoudila žádost žalobkyně.

[42] Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. nemá žalobkyně právo na náhradu nákladů řízení o žalobě před městským soudem, neboť nebyla úspěšná; žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[43] Žalobkyně ani žalovaná nemají právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žalobkyně dle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[44] Osoby zúčastněné na řízení I) a II) nemají právo na náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti žalobkyně. Podle § 60 odst. 5 s. ř. s., aplikovaného na základě § 120 s. ř. s., má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Z důvodu zvláštního zřetele hodných jí soud může na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. V nyní souzené věci nenastal žádný z výše uvedených důvodů, který by zapříčinil přiznání náhrady nákladů řízení. Přiznání náhrady jiných nákladů řízení z důvodů zvláštního zřetele hodných žádá z osob zúčastněných na řízení nenavrhl, ani Nejvyšší správní soud neshledal žádný z důvodů pro přiznání náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti žalobkyně.

[45] Nejvyšší správní soud zároveň rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasačních stížnostech stěžovatelů. Stěžovatelé měli v řízení o jejich kasačních stížnostech plný úspěch, a tak jim podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. náleží proti žalované náhrada nákladů řízení o kasačních stížnostech, které důvodně vynaložili.

[46] Tyto náklady tvoří zaplacené soudní poplatky ve výši 2 x 5 000 Kč a náklady na právní zastoupení, jelikož stěžovatelé byli v řízení o kasačních stížnostech zastoupeni advokátem. Zástupce stěžovatelů učinil celkem dva úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení a podání kasačních stížností [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)]. Podle § 12 odst. 4 advokátního

pokračování

tarifu jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč, po snížení podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu pak za každého ze stěžovatelů 2 480 Kč. Odměna za tyto dva úkony právní služby činí podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu 2 x 2 480 Kč za jednoho stěžovatele, odměna za dva úkony obou stěžovatelů činí 9 920 Kč. Dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je třeba k částce za jednotlivé úkony přičíst 2 x 300 Kč paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby. Celkem tedy odměna činí 10 520 Kč. Odměna je zvýšena o daň z přidané hodnoty, neboť zástupce stěžovatelů doložil, že je jejím plátcem (potvrzení na č. l. 9 spisu NSS).

[47] Žalovaná je tedy povinna stěžovatelům nahradit náklady řízení o jejich kasačních stížnostech ve výši 22 729 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich zástupce.

[48] Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalované, o nákladech řízení před městským soudem. Městský soud však v řízení o žalobě stěžovatelům žádnou povinnost nestanovil, přiznání náhrady jiných nákladů řízení z důvodů zvláštního zřetele hodných žádá z osob zúčastněných na řízení nenavrhl, proto jim nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení o žalobě (viz odst. [44] tohoto rozsudku ve spojení s § 60 odst. 5 s. ř. s.).

[49] Soud dále rozhodl o vrácení zaplacených soudních poplatků za podání návrhů na přiznání odkladného účinku kasačním stížnostem, neboť o návrzích nerozhodoval, jelikož rozhodl ve věci samé [§ 10 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“); srov. též usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS]. Soudní poplatky ve výši 2 000 Kč zaplacené za návrhy na přiznání odkladných účinků kasačním stížnostem stěžovatelů budou stěžovatelům vráceny k rukám jejich zástupce ve lhůtě stanovené v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

[50] Soud též rozhodl o vrácení zaplaceného soudního poplatku žalobkyni za kasační stížnost, neboť návrh na zahájení řízení byl před prvním jednáním odmítnut; současně rozhodl o vrácení zaplaceného soudního poplatku za návrh na přiznání odkladného účinku, neboť o tomto návrhu nerozhodoval, jelikož rozhodl ve věci samé (§ 10 odst. 1 a odst. 3, věta třetí, zákona o soudních poplatcích). Soudní poplatky ve výši 6 000 Kč zaplacené za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti žalobkyně a za její kasační stížnost budou žalobkyni vráceny k rukám jejího zástupce ve lhůtě stanovené v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. dubna 2024

JUDr. Radan Malík
předseda senátu